

NOAH

Friends of the Earth Denmark

Årsberetning 2007

Forord

Klimaet er under forandring til det værre, verdensøkonomien strammer til, og man kan ind imellem få indtryk af, at enhver er sig selv nærmest. Eller er vi? Selvom individualismen stortrives i disse år, har der aldrig været så meget brug for fælles løsninger. Ingen kan alene løse de enorme problemer, som klimaforandringerne skaber. Mere end nogensinde er der brug for international solidaritet, både omkring nødhjælp i konkrete katastrofesituationer og med hensyn til fælles langsigtede løsninger.

I 2007 blev det bestemt, at FNs 15. klimakonference skal finde sted i København i december 2009. Det har helt berettiget givet anledning til opstart af en række aktiviteter fra danske organisationers side, således også hos NOAH. I 2008 har vi startet vores kampagne "Klima SOS", som er den danske version af Friends of the Earth's kampagne "Big Ask", som handler om at få almindelige danskere til at stille krav til vores folkevalgte politikere om at tage klimaproblemerne alvorligt. Læs mere om denne kampagne på www.klima-sos.dk.

Men denne årsberetning handler om det år, der er gået, nemlig 2007. Også her har vi været særdeles aktive omkring klimaspørgsmålet med særlig fokus på energiforbrug og på biobrændstoffer, som i hvert fald for en tid virkede om en næsten magisk løsning på klimaproblemerne. Som du kan læse i denne årsberetning er dette alligevel ikke tilfældet.

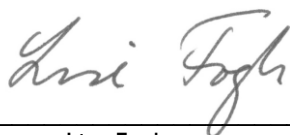
NOAH har altid arbejdet for fælles løsninger og for at de bredeste skuldre skal bære de største byrder. Danmark er en af de største udledere af drivhusgasser per indbygger. Vi må kunne gå foran og sænke vores udledning. Vi bør kunne vise verden i december 2009, at det kan lade sig gøre.

Som altid har en række privatpersoner støttet NOAH økonomisk sidste år, og det er en helt uundværlig støtte til vores arbejde. Vi tillader os at gøre opmærksom på, at fradragsreglerne er ændret fra 2007, så man nu kan få skattefradrag for gaver på helt op til 13.600 kr om året. Vi takker for bidrag af enhver størrelse.

NOAHs bestyrelse

Jesper Hostrup Hansen

Lise Fogh

Pernille Hagedorn-Rasmussen

Denne beretning er vedtaget på NOAHs ekstraordinære generalforsamling d. 17. juni 2008.

Generalforsamlingen genvalgte til bestyrelsen Jesper Hostrup Hansen (formand), Lise Fogh samt Pernille Hagedorn-Rasmussen.

Forsidebillede: Indonesisk regnskov (foto: Milieudefensie/FoE Netherlands).

NOAH
Friends of the Earth Denmark

Sekretariat: Nørrebrogade 39, 1., 2200 København N
Tlf.: 3536 1212, fax: 3536 1217

E-mail: noah@noah.dk

Hjemmeside: www.noah.dk

NOAH og FoE

Friends of
the Earth
International

NOAH er det danske medlem af **Friends of the Earth International** (FoEI), som er en verdensomspændende sammenslutning af selvstændige miljøorganisationer. Med 70 nationale organisationer og 5000 lokalgrupper er det verdens største græsrodssammenslutning. I fællesskab arbejder organisationerne med presserende miljømæssige og sociale sager, og søger samtidigt at være katalysatorer for en udvikling mod bæredygtige samfund. Læs mere på www.foei.org.

De 30 europæiske medlemmer er desuden organiseret i **Friends of the Earth Europe** (FoEE), der hovedsageligt beskæftiger sig med EU-spørgsmål. Læs mere på www.foeeurope.org.

Rejs ud som Miljøaktivist - European Voluntary Service (EVS)

Den Europæiske Frivillighedsformidling er en del af EU programmet Ungdom som fremmer unges (18-30år) muligheder for at deltage internationalt i frivilligt arbejde i op til 12 måneder. NOAH-gruppen Fremtid deltager i Den Europæiske Frivillighedsformidling og EU programmet Ungdom, der administreres i Danmark for EU Kommissionen af CIRIUS, som vi samarbejder med. NOAH kan derfor både sende og modtage Europafrivillige.

CIRIUS var tidligere en styrelse under Undervisningsministeriet, men er med den nye VK regerings tiltræden 23. november 2007 en styrelse under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling og har til formål at styrke Danmarks position i det globale samfund ved at fremme uddannelsernes internationalisering, interkulturel forståelse, integration og globalt udsyn.

Er du interesseret i at rejse ud som Europafrivillig til en af vores søsterorganisationer i Friends of The Earth i bla. Tyskland, Belgien eller Spanien, kontakt da NOAH Fremtid. Vi planlægger gerne dit EVS-projekt sammen med dig og modtager fra tid til anden tilbud fra udbydere af spændende miljø- og kulturprojekter i Europa

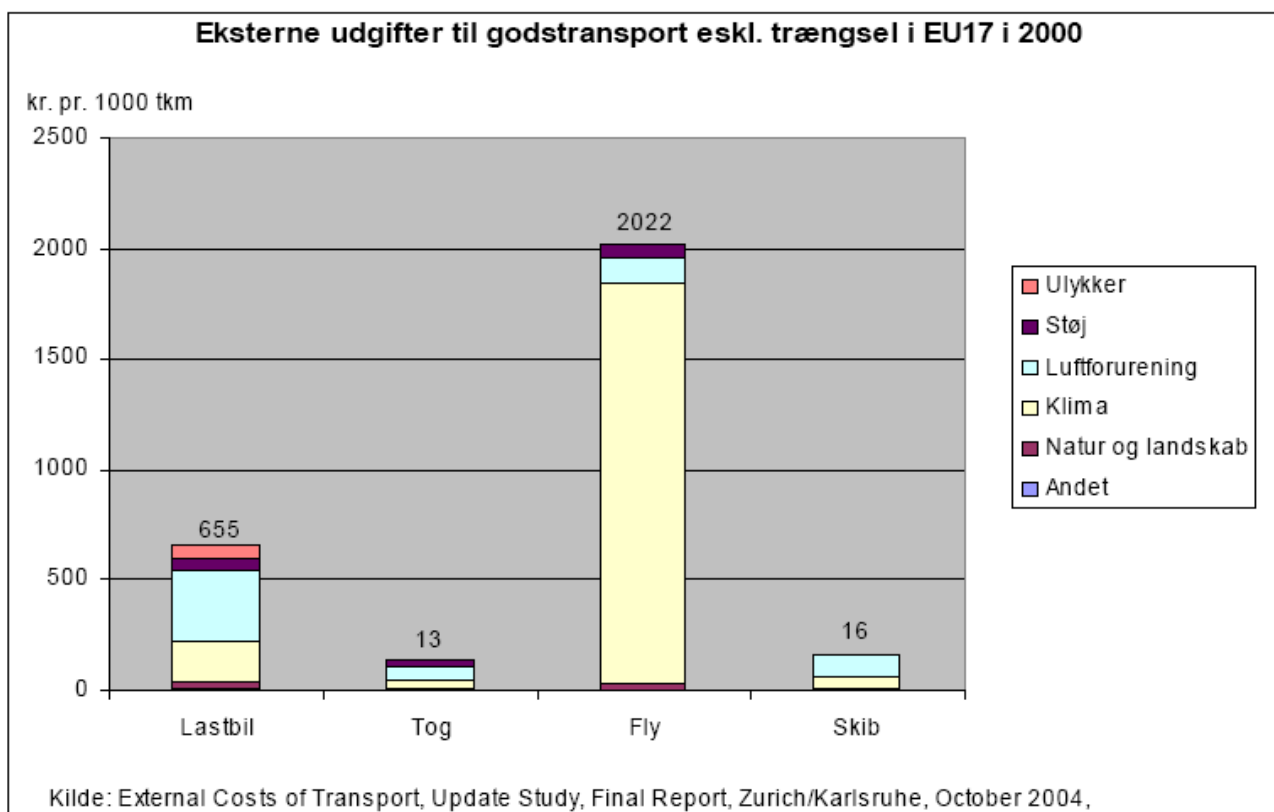
Trafik

Økologi og transport

I 2007 offentliggjorde NOAH en rapport, der satte fokus på transporten af økologiske varer. På samme måde som det er naturligt for økologerne at tænke miljø i produktionen på de enkelte bedrifter, burde det også være naturligt for økologerne at tænke miljø, når det handler om, hvordan de økologiske produkter bliver transporteret. NOAH foreslår i højere grad at lade al transport af økologiske produkter mellem to regioner foregå med tog, og i det hele taget minimere omfanget af transport af økologiske produkter.

Med udgangspunkt i samfundsøkonomiske analyser kan man vise, at økologisk landbrug er bedre end konventionelt landbrug, når man medregner de eksterne omkostninger i forbindelse med naturbeskyttelse, drikkevandsrensning, sygehusomkostninger, klimabelastning osv. På samme måde kan man vægte de forskellige transportformer med udgangspunkt i samfundsøkonomiske analyser, hvorved det viser sig, at tog er den transportform med færrest eksterne samfundsøkonomiske omkostninger (se figuren). Eksempelvis er de samfundsøkonomiske omkostninger ved godstransport med tog fem gange mindre per tons-km end med lastbil.

Hele notatet kan fås ved henvendelse til NOAHs sekretariat.

Bro over Samsø ? Nej tak !

Der blev i 2007 foreslået en broforbindelse mellem Jylland og Sjælland – hen over Samsø. Og straks stod alle medier parat til at bringe denne prøveballon frem som topnyhed.

Trafikforsker Uffe Jacobsen foretrækker denne bro frem for en bro over Femern Bælt. Og regionsformand Bent Hansen er enig. "Skal man [...] bevare et Danmark i balance, er man nødt til at gøre noget ved trafikken. Derfor er sådan en løsning langt mere interessant end en bro ved Femern", mener Bent Hansen.

"I NOAH-trafik vil vi gerne af med hurtigfærgerne, fordi de er voldsomt energiforbrugende, men ikke for at erstatte dem med en bro, der får én sikker konsekvens: endnu et trafikspring, som det vi oplevede, da Storebæltsforbindelsen blev etableret." Sådan kommenterede Palle Bendsen fra NOAH-Trafik forslaget og fortsatte:

"Det, der er behov for nu, er en velfungerende, moderne, komfortabel kollektiv transport i byerne, (letbaner i de største byer) – og mellem byerne bedre togforbindelser på pålidelige skinner. Og så skal vi have en planlægning, som vender tendensen med at fjerne bopæl og arbejdspladser – og bopæl og indkøbsmuligheder – længere og længere fra hinanden."

EU's miljøagentur, EEA's direktør prof. McGlade, udtalte bl.a. sådan i forbindelse med offentliggørelse af en rapport om transport og miljø i februar 2007:

"Vi kan ikke løse problemerne med stigende drivhusgasemissioner, støjforurening og fragmentering af landskaber forårsaget af transport uden samtidig at se på trafikstigningen på tværs af hele spektret - på vores veje og jernbaner, i luften og på havet. Tekniske fremskridt såsom renere og mere brændstofeffektive motorer er meget vigtige, men vi kan ikke forny os ud af transportemissionsproblemerne."

Broer over Femern Bælt og over Kattegat via Samsø vil være fortidsøgler, allerede inden de bliver bygget færdig, i en tid, hvor det over alt handler om at sætte energiforbruget ned.

Det vil være en særlig ironi at lægge en larmende og energislugende motorvej hen over Danmarks Vedvarende Energi Ø, Samsø, et af de få steder i landet, hvor man kan opleve det sjældne fænomen, der hedder stilhed.

Vejen til bæredygtig persontransport

NOAH-Trafik har udarbejdet 10 forslag til, hvordan Danmark kan vise vejen til en ansvarlig klimapolitik på persontransportområdet:

- 1) Halver taksten i den kollektive trafik og lav intensive kampagner for at benytte den kollektive trafik
- 2) Fuld fart på reparation og udbygning af skinnenet og signalsystemer
- 3) Udbyg bustrafikken og cykelstinet over hele landet i sammenhæng med togtrafikken
- 4) Opgiv alle motorvejsprojekter
- 5) Sænk hastighedsgrænsen på motorveje til 100 km/t, hvor den i dag er 130 km/t. og til 90 km/t, hvor den i dag er 110 km/t.
- 6) Højere benzin- og dieselaftgifter - 1 krone pr. liter pr. år. Ingen biler må blive billigere end i dag. Væk med "gulpladeordningen"
- 7) Afskrivningsregler ændres så firmaer ikke kan afskrive unødigt energisløsende personbiler
- 8) Aftrap befordringsfradraget for bilkørsel over 10 år
- 9) Indfør betalingsring omkring København, og Århus, Odense og Aalborg
- 10) Byg letbaner i Storkøbenhavn og Århus

Forslagene er sendt til daværende trafik- og energiminister Flemming Hansen, til daværende miljøminister Connie Hedegaard samt til Folketingets Trafikudvalg.

Bæredygtighed

Danmarks Sociale Forum

Igen i 2007 var NOAH repræsenteret på Danmarks Sociale Forum, dels som medvirkende ved planlægningen af det ene af konferencens spor om bæredygtig udvikling, fred og international solidaritet, dels ved deltagelse i to arrangementer, det ene en seminarserie om fødevarerproduktion og klima, det andet en workshop om biofuels.

Høringsvar om luftfart og CO₂-kvoter

EU-kommissionen udsendte et forslag til at inddrage luftfarten i EU's CO₂-kvotehandelssystem. NOAHs Bæredygtighedsgruppe fremsendte et høringssvar til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg. I høringssvaret skrev vi bl.a.:

"NOAH hilser ethvert forsøg på at regulere luftfartens klimapåvirkning velkommen – også dette. Desværre demonstrerer EU-kommissionen med forslaget en uvilje til at gøre noget seriøst ved EU's p.t. hurtigst voksende kilde til drivhuseffekten - luftfarten. Med forslaget bliver der fastsat et loft for luftfartens CO₂-udslip, men Kommissionen inddrager ikke i tilstrækkelig grad den samlede klimapåvirkning fra fly i direktivforslaget. Dermed legitimerer Kommission en fortsat kraftig vækst i drivhuseffekten fra europæisk luftfart, og forslaget ser bort fra de langsigtede perspektiver ved, at luftfarten udgør en større og større del af EU's samlede klimapåvirkning.

Direktivforslaget vælger stort set hele vejen igennem de slappeste af de forslag og løsninger, som er undersøgt ifm. Kommissionens forarbejde til direktivforslaget. Luftfartsindustrien har fået deres vilje, mens f.eks. Parlamentets og NGO'ernes holdning er blevet tilsidesat. Desuden konkluderer konsekvensanalysen gang på gang, at ordningen kun vil have meget lille økonomisk betydning for luftfarten, turisme, yderkantsområder osv. I denne forbindelse er det tankevækkende, at direktivforslaget økonomisk set betyder langt mindre, end den danske passagerafgift, der netop er blevet fjernet. Det er også tankevækkende, at de forventede kvotepriser kun vil udgøre 7-35 % af den stigning i brændstofpriserne vi f.eks. så i 2005, og hvor den internationale flytrafik, trods prisstigningerne på brændstof, oplevede betydelig vækst. Luftfartsektorens inkludering i EU ETS (Emission Trading System) vil med andre ord ikke få nævneværdig betydning for antallet af flyrejser og dermed miljøbelastningen. Alt i alt er der gode argumenter for at stramme direktivforslaget kraftigt op. ...

Kommissionen mener, at siden luftfarten er vokset betydeligt siden 1990, er det ikke rimeligt at pålægge den det samme emissionsmål, som de nuværende sektorer i EU ETS er blevet pålagt. NOAH mener, at en sektor der udviser så store vækstrater som luftfartsektoren, bør pålægges kraftigere emissionsmål. Det forslåede loft for luftfartens CO₂-udslip er 90 % over 1990-niveaue. Andre sektorer i EU ETS skal reducere deres udslip med 8 % ift. 1990-niveaue. NOAH mener, at luftfarten som minimum også bør derved....

NOAH støtter ikke brugen af Joint Implementation og Clean Development Mechanisms. I særdeleshed vender vi os imod at bruge Joint Implementation og Clean Development Mechanisms til at legitimere væksten i flytrafikken i EU. Det vil blot øge uligheden mellem rige og fattiges klimabelastning, uden at der tages hånd om de strategiske og langsigtede løsningsmodeller. Desuden vil kvotepriserne falde betydeligt, hvis disse to mekanismer tillades, hvilket vil styrke væksten og betyde færre energieffektivitetsforbedringer i luftfarten, og det vil betyde færre investeringer i energirigtige tiltag i EU....

Endeligt vil vi opfordre til at arbejde for moms på flybilletter og afgifter på flybrændstof i EU. Det vil, udover at give indtægter til staterne, betyde øget interesse i luftfartssektoren for at udvikle mere energieffektiv flytrafik og mere lige konkurrencebetingelser mellem transportformerne."

Se CO₂- og afgiftberegninger på www.noah.dk/flyrejser.

EU og miljøet

Underskrifter mod Euratom

I samarbejde med en lang række danske og europæiske organisationer har NOAH det sidste års tid indsamlet underskrifter mod Euratom og for en udfasning af atomkraften i Europa. I forbindelse med 50-års dagen for EU-samarbejdet, og dermed Euratom-traktaten, blev de 630.000 underskrifter overrakt til EU's energikommissær ved en ceremoni, hvor der blev sagt ikke-tillykke og spist "anti-atomkraft" fødselsdagskage.

Ved overrækkelsen blev det fastslået, at det er muligt for EU-medlemslande ensidigt eller flere samtidigt at trække sig ud af traktaten, uden at det påvirker deres stilling i EU.

FoEE-kampagne for beskatning af flybrændstof

Vores venner og kolleger i den hollandske organisation Milieudéfensie, som vi også kender som FoE-Netherlands, lavede en farverig aktion for at få medlemmer af Europaparlamentet til at gå ind for beskatning af flybrændstof. Adskillige MEP'er tog toget fra Amsterdams lufthavn Schipol til den belgiske by Antwerpen for at underskrive deklARATIONEN.

Det belgiske MEP Bart Martens underskriver deklARATIONEN om skat på flybrændstof med hjælp fra en "ikke-flyvende

hollænder".

Energi og klima

Undervisning om energi og ressourcer

Med støtte fra Dansk Energi Nets Energisparepulje har Energigruppen og Bæredygtighedsgruppen i fællesskab lavet en undervisningspakke om energi og ressourcer. I foråret 2007 tilbød NOAH's aktivister gratis undervisning på alle landets folkeskoler, efterskoler, gymnasier m.v. efter først-til-mølle princippet. Det blev til mange velbesøgte undervisningsforløb. Der er udarbejdet et omfattende undervisningsmateriale, som er tilgængeligt via Internettet (se www.noah.dk/undervisning).

Klimaet til debat

I efteråret afholdte NOAH Energi og

Klima to debattmøder om klima. Det første møde handlede om lagring af CO₂ i undergrunden. Det andet handlede om, hvor meget den globale temperatur vil stige i fremtiden. Begge møder var velbesøgte, og der var gode diskussioner og tilfredse deltagere.

CO₂

CO₂-lagring

For øjeblikket laves der forsøg med at lagre CO₂ i undergrunden. Men det er ikke uden risiko for miljøet. Det kræver ekstra energi at isolere CO₂-gassen, så den kan pumpes ned i undergrunden. Og når den er kommet derned, ved vi ikke, hvor lang tid det tager, før den er sevet op igen.

Derfor ønskede NOAH Energi og Klima, at diskutere om CO₂-lagring er en ny teknologi, der kan hjælpe os ud af klimakrisen eller blot endnu et teknologisk fix? Hvad vil udvikling og brug af CO₂-lagring betyde for valget

af energikilder, og vil CO₂-lagring fjerne fokus fra energibesparelser og vedvarende teknologier?

2°C

2-graders-målet

Hvis vi skal undgå såkaldt farlige klimaforandringer, skal den gennemsnitlige globale opvarmning standse ved max 2 grader Celsius, vurderer EU. I lang tid var NOAH's holdning, at vi skal undgå stigninger over 1 grad, for at undgå de værste følger af det ændrede klima. Det står nu klart, at NOAH's 1 grad-mål er umulig at opnå, og at der skal ske betydelige reduktioner i den globale udledning af drivhusgasser, hvis 2 graders-målet skal opnås. Som oplæg til debattmødet præsenterede Anne

Mette K. Jørgensen fra Dansk Klimacenter, DMI, en computersimulation af fremtidens klima, der viste, at vi skal reducere den globale udledning med langt over 50 % inden 2050, hvis vi skal gøre os forhåbninger om, at temperaturen ikke stiger mere end 2 grader på lang sigt.

Agrobrændstoffer

Kært barn har mange navne: biobrændstoffer, grøn benzin, biofuels. Vi har valgt at kalde det agrobrændstoffer, idet der er tale om landbrugsprodukter, der forvandles til drivmidler. Og vel at mærke ikke til rugbrødsmotorer, men til erstatning for petrokemiske produkter i maskiner som bl.a. biler.

I starten var NOAH som de fleste positive over for biobrændstoffer som erstatning for de fossile brændstoffer, men udviklingen har afsløret nogle alvorlige problemer i forbindelse med produktionen af de plantebaserede drivmidler. Først og vigtigst er det stadig uklart, hvor mange drivhusgasser, der bliver udledt ved produktion, distribution og anvendelse af agrobrændstoffer, og om agrobrændstoffer overhovedet nedbringer udledningen af drivhusgasser, når brug af gødning, raffinering, transport osv. bliver taget i betragtning. Et stigende antal undersøgelser viser, at agrobrændstoffer ikke giver de forventede drivhusgas-besparelser, men snarere er med til at gøre slemt værre.

Desuden er der også er langtrækkende miljømæssige og sociale problemer forbundet med produktionen af agrobrændstoffer: Afskovning og ødelæggelse af økosystemer, vandmangel, konflikter om retten til jorden, mere fattigdom og affolkning af landdistrikter, overtrædelse af menneskerettighederne og fødevarer sikkerhed.

FN's særlige rapportør for 'Retten til Mad', Jean Ziegler, anmodede i efteråret 2007 om et internationalt fem-årigt forbud mod produktion af agrobrændstoffer. Forslaget sigtede mod at forbyde omlægningen af landarealer til produktion af agrobrændstof. Opfordringen kom bl.a. for at komme stigende fødevarerpriser til livs. Ifølge Zieglers rapport om Retten til Mad estimeres det, at der skal bruges 200 kilo majs til at fremstille de 50 liter bioethanol. Der skal meget mad til at fylde en biltank op!

Dermed støttede FN's særlige rapportør den appel om et moratorium for produktionen af agrobrændstof, som NOAH og flere hundrede andre organisationer fra hele verden har underskrevet. Appellen opfordrer til et stop for EU's promovning af agrobrændstoffer som middel til at bekæmpe klimaforandringerne.

Moratoriet gælder et øjeblikkeligt ophør af:

- Alle målsætninger for anvendelsen af agrobrændstoffer i transportsektoren
- EU-import af agrobrændstoffer
- Intensiv, storskala-monokultur produktion af agrobrændstoffer
- Økonomiske tilskyndelser til produktion og anvendelse af agrobrændstoffer (såsom skattefradrag og subsidier)
- International udviklingsstøtte eller lån fra internationale finansinstitutioner til produktion af agrobrændstoffer

Denne appel er en reaktion på et stigende antal opfordringer fra sociale- og miljøbevægelser fra landene i Syd, som protesterer imod globale planer om udvidelse af agrobrændstof-produktionen. At satse på agrobrændstoffer uden først at undersøge konsekvenserne af dette til bunds, er - som Ziegler fremfører - ikke bare uacceptabelt, det er katastrofalt.

FN's "Special Rapporteur on the Right to Food" logo

NOAHs Klimasider

Vi færdiggjorde i 2007 en omfattende hjemmeside med et omfattende materiale om klimaforandringerne, deres årsager og virkninger. Hjemmesiden er tilgængelig på adressen www.global-klima.org.

NOAH's Klimasider

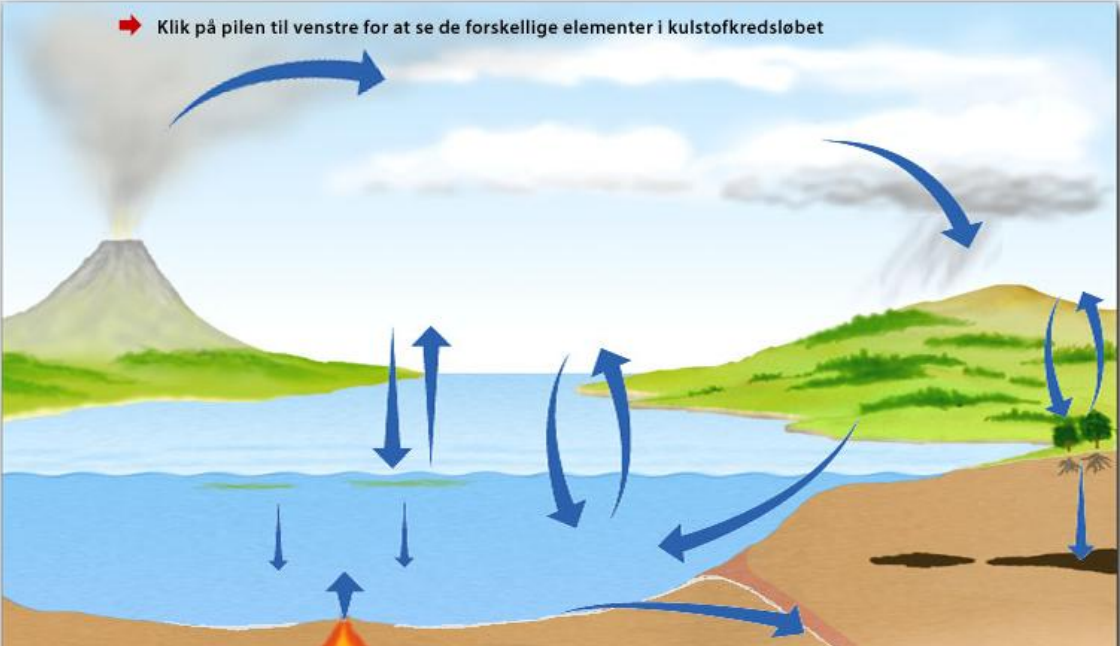
Forside • Jordens klima • Menneskeskabte drivhuseffekt • Kan vi se ændringer • Det store eksperiment • Konsekvenserne • Kan udviklingen ændres? Klimapolitik • Tekniske fix • Vi kan handle nu • Langsigtet planlægning • Spørgsmål og svar • Leksikon • Kilder og links • Sitemap • Søg

Menneskets påvirkning

Menneskeskabte klimaændringer

Det naturlige kulstofkredsløb

➔ Klik på pilen til venstre for at se de forskellige elementer i kulstofkredsløbet

The diagram illustrates the natural carbon cycle. It shows a landscape with a volcano on the left, a body of water in the center, and a forested area on the right. Blue arrows indicate the flow of carbon: from the atmosphere to the land and oceans, from the land and oceans back to the atmosphere, and from the land to the oceans. A red arrow points to the left side of the diagram, indicating where to click to see different elements of the cycle.

Aktioner m.v.

Den Internationale Klimaaktionsdag, 8. december 2007

NOAH var med, da Levende hav og en række foreninger, organisationer og politiske partier støttede op om den Internationale Klima Aktionsdag lørdag d. 8. december 2007. Der deltog omkring 500 mennesker i aktionen.

NOAHs landbrugs- og fødevarergruppe havde til dagen fået trykt 1000 foldere med overskriften: Agrobrændstof til transport - En trussel mod klima og klimaretfærdighed. Det blev en god dag, og der blev uddelt ca. 750 foldere.

Folderen kan bestilles på NOAHs sekretariat – så længe lager haves.

Indstilling af Fristaden Christiania til Nordisk Råds Natur- og Miljøpris 2007

NOAH valgte i 2007 at indstille Fristaden Christiania til Nordisk Råds Natur- og Miljøpris. I indstillingen skrev vi bl.a.:

”Miljømæssig bæredygtighed er tæt knyttet til social og kulturel bæredygtighed. Og Fristaden Christiania opfylder alle 3 kriterier på forbilledlig vis. Lige fra begyndelsen af har christianitterne valgt en livsstil, der i vid udstrækning tager hensyn til miljøet. Mens det omgivende samfund har stormet af sted i en ikke-bæredygtig retning med et stadigt voksende materielt forbrug har Christiania bevaret fatningen – og står i dag som et lysende eksempel på, at det er muligt at indrette sig med nogle andre værdier. Christianias beboere har sat fantasi og kreativitet i højsædet sammen med sociale og miljømæssige hensyn. De har udviklet nye traditioner, som også inkluderer det omgivende samfund, f.eks. juletraditioner med julemarked og 'Juleløses Jul'. Og på Christiania kan vi finde deltagerdemokrati i praksis – en demokratiform, som er en nødvendig forudsætning, hvis vi som samfund skal opnå en form for bæredygtighed, der er forankret i befolkningen.

Eksemplets magt er stor, og i kraft af bydelens åbenhed overfor omverdenen har Christiania nu i foreløbig 36 år været en inspirationskilde for tusindvis af besøgende fra fjern og nær og alle generationer og samfundslag. Mennesker, der selv føler en lille nagen i sindet ved tanken om vores ressourceforbrugende livsstil – og som måske selv bærer et gran af det alternative i hjerterne. Gæster, som egentlig godt kan lide at færdes et sted, hvor der også er plads til samfundets skæve og udstødte eksistenser. ...

Noget af det unikke ved Christiania er, at det ligger midt i en storby, men dog formår at bevare sit særpræg som landsby. Her kan børn og hunde færdes uden fare for at blive kørt ned af en bil. Her kan man opleve stilhed og fuglesang – ja, her kan man endda opleve stjernehimmel – alt sammen noget storbymennesker ellers ikke er forvænt med. Og her kan man også opleve den største biologiske mangfoldighed i København overhovedet. Men samtidig er det netop ikke et frilandsmuseum. For her kan man også opleve en smeltedigel af kulturelle aktiviteter: musik, billedkunst, teater, film og mad – alt sammen med en lille drejning i forhold til ”det helt almindelige”. ...

Den grundfæstede ressourcebevidsthed har på Christiania fået mange udtryk:

Husene er bygget eller renoveret med genbrugsmaterialer fra Christianias egen Grønne Genbrugshal, og der er tradition for at lægge et stort håndværksmæssigt arbejde i udformningen – noget der fører til fantasifulde og smukke bygninger. Her findes desuden en overflod af eksperimenter med henblik på at opnå et lavt forbrug af energi og vand. Og her findes genbrugsstation, genbrugshal og eksperimenter med muldtoiletter og alternativ spildevandsrensning.

At bydelen er bilfri, har ikke blot givet København sin første bilfri bydel – med alt hvad dertil hører af muligheder for at opholde sig, mødes og lege udendørs – det har også givet os alle sammen Christiania-cyklen, som siden 1984 har været brugt til transport af varer, børn, hunde, mænd og koner (incl. PostDanmarks pakker). Dette stykke brugskunst er udsprunget af christianitternes kreativitet og stærke ønske om at indrette sig alternativt. Man kunne også sige bæredygtigt, selv om ordet ikke var kommet på dagsordenen dengang. Mon ikke København i dag er den storby i verden, hvor flest børn dagligt bliver fragtet til vuggestue, børnehave og skole i cykelvogn? Alene dette kvalificerer Christiania til indstillingen som 'Den miljømæssigt bæredygtige by', når vi tager i betragtning, at transportsektoren i dag får lov til uhæmmet at vokse på bekostning af klima og miljø – og hvor der derfor er et kæmpe behov for kreative, alternative løsninger.”

Det blev dog ikke Christiania, men derimod Albertslund kommune, der fik prisen i 2007.

Én jord – det miljømæssige råderum

NOAH ønsker med dette debathæfte at lægge op til en diskussion af vores livsstil i forhold til målet om bæredygtig udvikling. Da 1. udgaven af *én jord* udkom i 1999, satte vi nogle mål op for år 2010 og år 2030. Mål for nedsættelse af ressourceforbruget, som skulle opfyldes, hvis vi skal være på sporet af en bæredygtig udvikling. Når vi ser på, hvordan det er gået siden, viser det sig, at vi i år 2007 knap nok er begyndt at nedbringe vores ressourceforbrug. I dag bruger vi mere jern og aluminium, mens vores CO₂-udledning er begyndt at falde - dog ikke så meget, som det burde. På transportområdet bliver CO₂-udledningen ved med at stige.

Det er en blanding af livsstilsvalg og politisk planlægning, der tilsammen kan føre os i den rigtige retning. I et demokratisk samfund er der nemlig ikke kun ét svar på, hvordan vi finder en bæredygtig måde at leve på, men flere. Med dette hæfte vil NOAH gerne inspirere til diskussion og handling - både på det politiske plan og på det personlige. Det vigtigste i den sammenhæng er, at man ikke bare lukker øjnene for en negativ udvikling. At skabe en bæredygtig udvikling kræver nemlig mennesker, som vil tage ansvaret for, at de er del af no-get, der er større end deres eget liv - mennesker, som er hensynsfulde, kreative, tænker i helheder og tør bruge deres sunde fornuft.

Serien omfatter udover *én jord* flg. titler:

Den globale hedetur

Pandoras Madkasse (fås også som klassesæt samt oversat til engelsk, tysk, fransk og spansk)

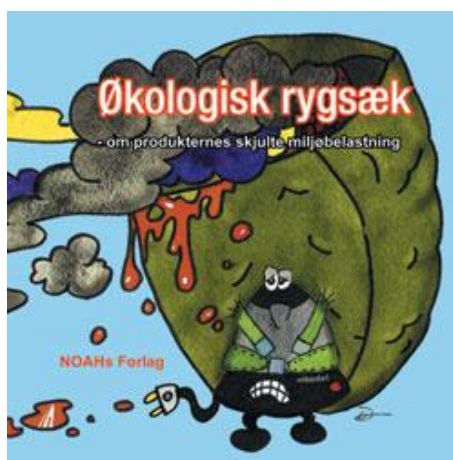
Den globale hedetur (fås også som klassesæt)

Mad til eftertanke

Guld eller grønne skove

Trafik på gale veje

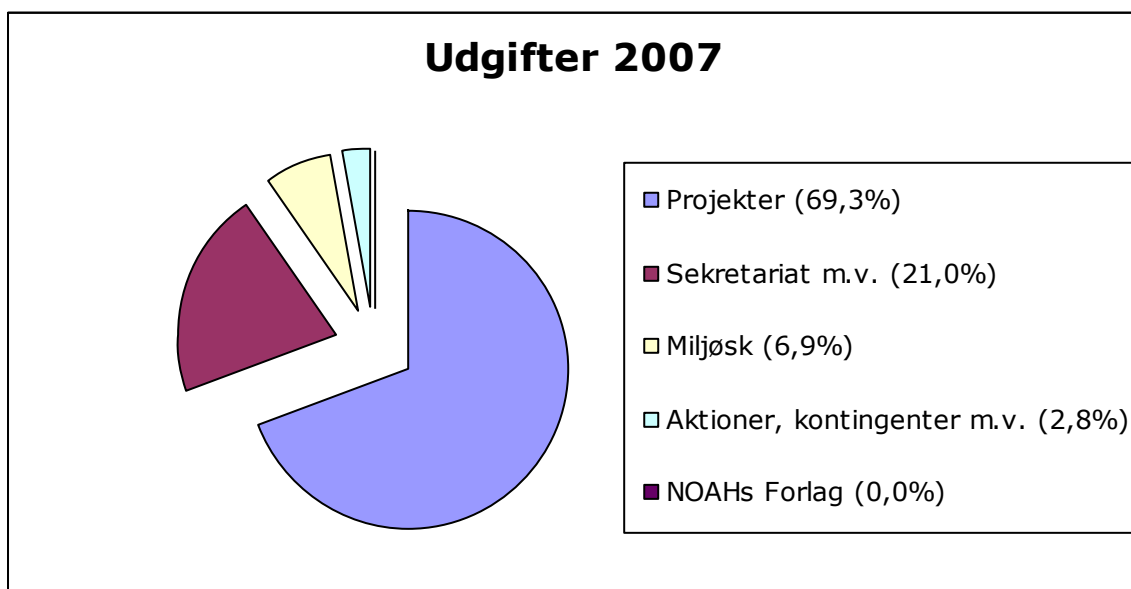
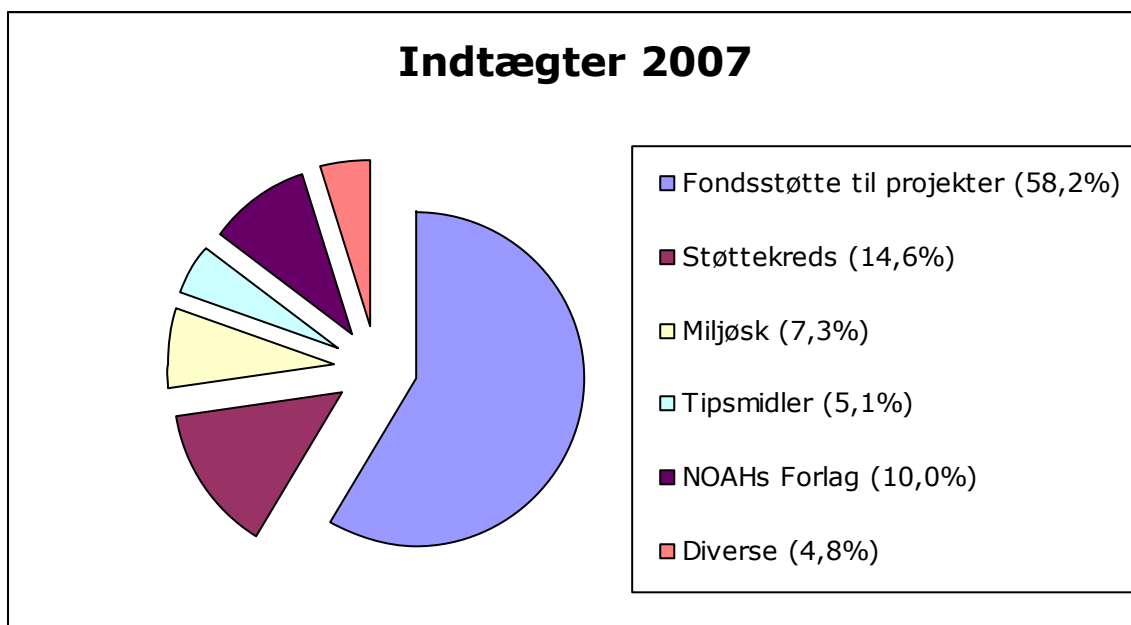
Andre nyere udgivelser

NOAHs økonomi i 2007

NOAHs økonomi gik frem i 2007, ikke mindst takket været nogle rigtig flotte bidrag fra vores trofaste støttekreds. Desuden fik vi lukket nogle større projekter, og der har været gang i salget af NOAHs publikationer.

NOAHs økonomi hviler i høj grad på fondsmidler til de projekter, vi kører. Disse projektmidler er som regel bundet til helt bestemte ting, oftest trykkeomkostninger og nogle gange lønmidler. Der er ikke mange penge afsat til administration og husleje, hvilket betyder, at disse omkostninger må dækkes af indtægter fra salg af Miljøsk og andre publikationer samt indtægter fra Støttekredsen.

Kopi af revideret regnskab kan rekvireres på NOAHs sekretariat.

Miljøsk nr. 45: Vand

Vand gav ophav til liv og uden vand vil livet ikke kunne fortsætte. To tredjedele af kloden er dækket af vand, men under 1 % er tilgængeligt i den form, som mennesket er afhængigt af. De resterende 99 % er enten for salt eller fastlåst som is ved polerne eller i gletschere. Hvad enten vi snakker om fiskevand, flaskevand, badevand, regnvand eller grundvand, så er vand vores dyrebareste ressource.

I dag mangler over 1 mia. mennesker adgang til drikkevand og i gennemsnit dør 11.000 børn hver dag af tørst eller som følge af sygdomme relateret til dårlig vandkvalitet. Rent vand er ikke bare for naturelskere og miljøfanatikere. Over 6 mia. mennesker har behov for rent vand hver dag, og de kæmper med landbrug og industri som bruger løs af de kostbare dråber. Der må lægges bedre strategier for den fremtidige vandforsyning globalt såvel som nationalt. Med andre ord, politikerne skal stoppe med at hælde vand ud af ørerne og i stedet komme med i kampen, for uden vand at drikke dur helten ikke.

Miljøsk nr. 46: Efter olie kommer kul

Med dette tema ønsker redaktionsgruppen bag Miljøsk at nuancere "Den vedvarede optimisme", som gennemsyrrer mange aktører omkring de grønne organisationer. Kina og Indien har nærmest ubegrænset billigt kul liggende til det næste økonomiske spring. EU-landene er ikke bedre: Der satses på atomkraft og kul i stedet for den vedvarende energi. Dagsaktuel er nyheden om, at Danmark skal til at bruge mere kul, selvom en udfasning er eneste logiske udviklingsspor, hvis den globale hedetur skal stoppes...

Bent Sørensen, professor, RUC, har skrevet en grundig introduktion til, og analyse af, de nye teknologier, som kulindustrien lover kan sikre "Clean Coal".

Ole Odgaard har skrevet en tankevækkende status for forurening i byerne i Kina. Forureningsniveauet er ekstremt højt allerede i dag, og der er ifølge Odgaard kun udsigt til, at det bliver værre.

Jørgen Fenhann, seniorforsker på UNEP Risø Centre, beskriver vejen til nye klimaaftaler i en tid, hvor Bush står stille men hvor USA er i bevægelse.

Lars Poort, lærer i Tiniteqilaq i Grønland, beskriver hvordan klimaforandringerne allerede nu konkret har ændret på levevilkårene for dyr og mennesker i Grønland.

Gy Larsen, projektleder i teknologirådet, beskriver arbejdet med at lave et realistisk fremtidsscenario for den danske energiforsyning, som er bredt forankret med deltagelse fra mange nøgleaktører på energiområdet i Danmark.

Miljøsk nr. 47: Affaldsminimering

Affald er en nødvendig, dyr og ubegavet måde at spilde værdifulde ressourcer. I hvert fald i det omfang som affald produceres i Danmark i disse år, og affaldsmængderne stiger. Det gælder også selvom affaldet sorteres, indsamles og genanvendes, og det gælder især, hvis det brændes uanset et positiv biprodukt i form af el- og varmeproduktion. Ressourcer tabes og affaldet er dyrt at håndtere.

Det kan undre, at myndighederne ikke gør mere for at motivere borgere og virksomheder til at reducere affaldsmængderne. Også selvom en stor del af omkostningerne er "gemt" i kommunale skatter og betalt direkte af borgerne. Et udvidet producentansvar (forurener betaler) kan sikre, at de virksomheder, som ønsker at bringe varer til markedet, selv skal stå for den tilhørende affaldshåndtering. Det gælder det affald, som følger varen hele vejen frem til kunden såvel som den økologiske rygsæk, som både fyldes op undervejs men også efterlades undervejs i produktkæderne.

Miljøsk nr. 48: Vejen til Økotopia

En klog mand har sammenlignet den nuværende danske regerings uanstændige miljøpolitik med at regeringen fortsætter festen på dækket af RMS Titanic. Finansloven med skattelettelser til de rigeste, regeringens såkaldte klimatilpasningsstrategi og senest ønsket om at bruge de begrænsende udviklingsmidler til miljøindsats burde gøre det klart for enhver at regeringen ikke kan eller vil begribe relevansen af en ambitiøs miljøindsats. Uanset hvor mange penge vi får frigivet til fladskærme, så synker skibet, hvis vi ikke lægger kursen om nu!

Den manglende sammenhæng mellem politikernes smukke grønne bålter og den manglende konkrete indsats er dog ikke alene et dansk fænomen. Reduktionsmålene for CO₂-udledningen i EU fra foråret kan med stor rimelighed udlægges som en forringelse af den hidtidige aftale. Det skete på et tidspunkt, hvor massive forbedringer var påkrævet og de massive negative konsekvenser var synlige for alle.

I dette nummer af Miljøsk kommer temaforfatterne med deres bud på vejen til Økotopia. En vej som skal findes trods de nærmest uoverkommelige udfordringer som venter os i løsningen af denne globale selvpåførte klimakrise.

Halvårsmøder i 2007

Traditionen tro holdt NOAH halvårsmøder i april og oktober, hvor mange aktive samledes for at udveksle erfaringer og lægge rammerne for det fremtidige arbejde.

Langeland i april

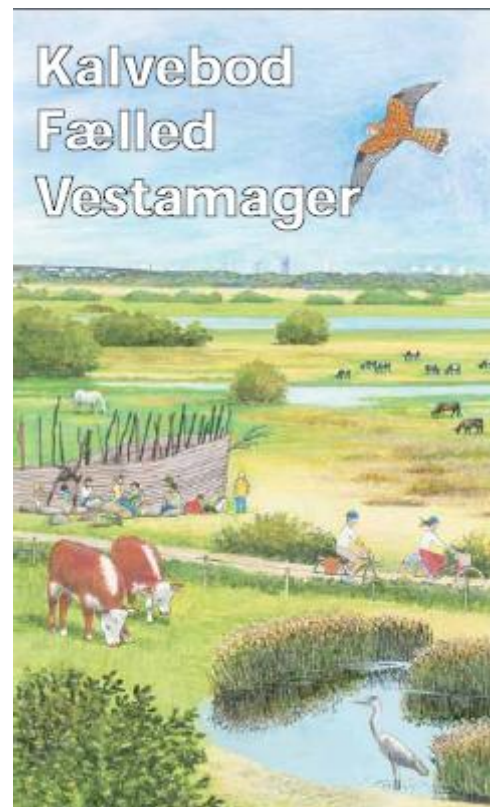

på en cykeltur til slottet Egelykke, hvor Grundtvig som ung mand var ansat som huslærer, og hvor han fik sin "Nordiske vækkelse".

Atter engang var vi i det sydfynske til forårs-halvårsmødet. Temaet var energi, og vi havde bl.a. besøg af Steen Yde-Andersen fra IRD A/S, der demonstrerede hvordan brændselsceller til brint virker og lagde op til diskussion.

Desuden var der lejlighed til at se Energi- og Bæredygtighedsgruppernes undervisningsmateriale, inklusive cykel med generator, som kan koge vand til kaffe, når man tramper hårdt og længe nok i pedalerne.

Lørdag eftermiddag bød

København i oktober

Efterårets halvårsmøde var bestemt til at være hovedsageligt indadskuede. Hvordan forandrer vi sammen organisationen, så NOAH får mere gennemslagskraft, flere aktive og bedre økonomi? Disse aktiver er jo en forudsætning for hinanden. I 2008 får vi mulighed for at deltage i et FoEE-projekt med "Capacity Building" på programmet

To dages møde går ikke uden en tur ud i det grønne. Denne gang valgte vi at tage cykler og madpakker med ud til Vestamager, hvor vi cyklede et par timer.

Lørdag aften bød på middag samt forevisning af filmen "Lost in Palm Oil" – om skovrydning i Indonesien og om lokalbefolkningens modstand.

Cykel og materiale til dialogforløb om energi- og elforbrug

Praktisk energidemonstration

Eleverne kan producere el på en let transportabel cykel med generator. Den producerede el kan bruges til for eksempel at varme vand eller drive lyspærer og lignende og benyttes samtidig som reference for dialogforløbet, hvor de unges energi- og elforbrug diskuteres i en dansk og global sammenhæng.

Plancher

Der følger en plancheserie med cyklen. Desuden findes elektroniske præsentationer i lærervejledningen til brug som PowerPoint eller overheads. Materialet sætter den enkeltes energi- og elforbrug ind i en global sammenhæng og illustrerer de miljømæssige konsekvenser, for eksempel for klimaet.

Skema over elevernes energi- og elforbrug

Forud for undervisningsforløbet udfylder hver elev et skema med sit eget energi- og elforbrug. Forbruget sættes i perspektiv i forbindelse med energidemonstrationen og det efterfølgende dialogforløb.

Pris: Skolen betaler for forsendelse af materialer til energidemonstration.

Lærervejledningen

Den elektroniske lærervejledning indeholder forslag til forskellige forløb, man som lærer kan tage udgangspunkt i. Vejledningen er opdelt i en elevmappe med materialer, som kan lægges på elevernes it-netværk, og en lærermappe med materialer og links beregnet til at give læreren baggrundsviden.

Fag:

Folkeskolen: Materialet er velegnet til tværfagligt arbejde mellem specielt geografi og samfundsfag i folkeskolens øverste klassetrin.

Almene og erhvervsgymnasiale uddannelser og øvrige ungdomsuddannelser:

Samfundsfag og (natur)geografi samt for eksempel som del af naturvidenskabeligt grundforløb i de gymnasiale uddannelser.